HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]אין לי אלא שניסת לכהן ניסת ללוי ולישראל לעובד כוכבים (א) לחלל לממזר ולנתין מניין ת"ל [1]ובת איש כהן אע"פ שאינה כהנת [ג][1]היא בשריפה [ב]ואין בועלה בשריפה [ג]היא בשריפה [ג]ואין זוממיה בשריפה רבי אליעזר אומר את אביה בשריפה ואת חמיה בסקילה אמר מר יכול אפילו חיללה שבת בת סקילה היא אמר רבא הא מני ר"ש היא דאמר שריפה חמורה סד"א הואיל ואחמיר בהו רחמנא בכהני [ד]דרבי בהו מצות יתירות תידון בשריפה קא משמע לן (א) מאי שנא מיניה דידיה סלקא דעתך אמינא איהו דאשתריא ליה שבת לגבי עבודה היא כיון דלא אשתריא שבת לגבה אימא תידון בשריפה קא משמע לן יכול אפילו פנויה הא לזנות כתיב כדר"א דאמר [ה]פנוי הבא על הפנויה שלא לשום אישות עשאה זונה או אינו אומר אביה אלא להוציא את כל אדם אלא מאי ניהו שזינתה מאביה מאי איריא בת כהן [ד]אפילו בת ישראל נמי [ו]דאמר רבא אמר לי רב יצחק בר אבודימי אתיא [2]הנה [3]הנה אתיא [3]זמה [4]זמה איצטריך סד"א קרא לאפוקי מדרבא מדגלי רחמנא בבת כהן ולא בבת ישראל קמ"ל בת כהן אין לי אלא שניסת לכהן ניסת ללוי לישראל ולעובד כוכבים ולחלל לנתין ולממזר מניין תלמוד לומר בת איש כהן אף על פי שאינה כהנת משום דאינסבא להו להני לאו בת כהן היא ותו מידי כהנת לכהן כתיב סד"א [1]כי תחל לזנות אמר רחמנא הני מילי היכא דקא מתחלא השתא אבל הא כיון דקא מתחלא וקיימא מעיקרא [ז]דאמר מר [5]ובת כהן כי תהיה לאיש זר [ה]כיון שנבעלה לפסול לה פסלה ללוי וישראל נמי [6]ושבה אל בית אביה כנעוריה מכלל דכי איתיה גביה לא אכלה אימא לא תידון בשריפה קמ"ל ודלא כר"מ [ח]דתניא [ט]בת כהן שניסת לישראל ואכלה תרומה משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש ומיתתה בשריפה [י]ניסת לאחד מן הפסולין משלמת קרן וחומש ומיתתה בחנק דברי ר' מאיר וחכמים אומרים זו וזו משלמות קרן ולא חומש ומיתתן בשריפה ר"א אומר את אביה בשריפה ואת חמיה בסקילה מאי את אביה ואת חמיה אילימא את אביה מאביה ואת חמיה מחמיה מאי איריא בת כהן אפילו בת ישראל נמי בתו בשריפה [ז]וכלתו בסקילה אלא את אביה ברשות אביה ואת חמיה ברשות חמיה כמאן אי כרבנן האמרי נשואה יצאת לשריפה ולא ארוסה אי כרבי שמעון האמר אחת ארוסה ואחת נשואה בשריפה ואי כרבי ישמעאל האמר ארוסה יצאת לשריפה ולא נשואה את חמיה חנק הוא שלח רבין משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא כך היא הצעה של משנה לעולם כרבנן והכי קאמר כל שהוא למטה ממיתת אביה ומאי ניהו נשוא' בת ישראל דאילו נשוא' בת ישראל בחנק הכא במיתת אביה בשריפה כל שהיא למעלה ממיתת אביה ומאי ניהו ארוסה בת ישראל דאילו ארוסה בת ישראל בעלמא בסקילה הכא במיתת חמיה בסקילה מתקיף לה ר' ירמיה מידי למטה למעלה קתני אלא אמר רבי ירמיה

לעולם

אין לי אלא שנשאת לכהן. לקמיה פריך מהיכא תיתי הא אטו משום דניסת ללוי וישראל לאו בת כהן היא: **חלל.** כהן שנשא גרושה או זונה וילדה לו בן מיקרי חלל מן הכהונה כדכתיב (ויקרא כא) לא יחלל זרעו: **עובד כוכבים**[י] **נתין וממזר.** אע"פ שאסורין לבא בקהל יש להם קידושין והרי היא אשת איש דקדושין תופסין בחייבי לאוין. ואע"ג דהאי מתניתין ר"ע דדריש וי"ו ושמעינן ליה דאין קדושין תופסין בחייבי לאוין [יבמות י:] איכא תנא ביבמות (דף מט.) דאית ליה אליבא דר"ע דכי אמר ר"ע אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ה"מ בחייבי לאוין דשאר אבל בחייבי לאוין גרידי לא אמר. עובד כוכבים[י] איכא לאו דלא תתחתן בם (דברים ז) וכן נתין דהוא מן הגבעונים: **בת איש כהן.** איש יתירא למה לי אלא למדרש דאב הוא דבעינן איש כהן אבל בעל לא בעינן איש כהן ואף על פי שאינה כהנת אבת כהן קפיד קרא שתהא בת איש כהן ולא אשת כהן: **רבי אליעזר אומר כו'.** לקמן בעי מאי קאמר: **חיללה שבת בת סקילה.** והיכי ס"ד דהקל בה הכתוב משאר בנות ישראל לידון במיתה קלה: **ומאי שנא מיניה דידיה.** לענין שבת למה יחמיר לנו בנקיבות יותר מן הזכרים כהנים: **איהו אשתראי שבת כו'.** ומשו"ה היכא דלא אשתראי ליה מיהו לא תחמיר עליה: **הא לזנות כתיב.** ופנויה לאו זנות היא דאין לשון זונה אלא שזינתה וילתה מתחת בעלה לאחרים כמו (הושע ט) כי זנית מעל אלהיך לשון מורדת ויוצאה מזה לזה אשווידי"א בלע"ז: **כדר"א.** במסכת יבמות בהבא על יבמתו [סא:]: **עשאה זונה.** ליפסל מן הכהונה אלמא זנות מיקרייא: **מאי נינהו.** מאי קאמר לן קרא: **שזינתה מאביה.** בתמיה: **אתיא הנה הנה.** כתיב בבת בנו ובבת בתו (ויקרא יח) ערות בת בנך או בת בתך וגו' כי ערותך הנה וכתיב בבת אשתו (שם) שארה הנה זימה היא מה באשתו עשה בתה כבת בתה דכתיב (שם) ערות אשה ובתה וגו' אף כאן חייב על בתו כעל בת בתו ומן ק"ו לא תייתיה דאין עונשין מן הדין אבל גזרה שוה הוי כאילו מפורש בו דהא להך דרשה איכתיב הנה יתירא: **אתיא זימה זימה.** לידון בשריפה כתיב הכא זימה היא וכתיב בשריפה זימה (שם כ) באש ישרפו וגו': **סלקא דעתך אמינא.** האי אביה קרא יתירא הוא דגליא שריפה בבת כהן שזינתה מאביה לאפוקי מגזירה שוה דרבא אתא למימר דלא תידרוש ליה לישראל הבא על בתו בשריפה דמדגלי רחמנא כו' קא משמע לן היא מחללת דבזינתה [עם] שאר כל אדם קאמר: **לאו בת כהן היא.** בתמיה. למה לי איש יתירא לריבויי: **כי תחל לזנות.** כשהיא מתחללת על ידי זנות וזו נתחללה כבר ע"י נשואין שנשאת לחלל לנתין ולממזר נתחללה מן התרומה אפי' ימות וזרע אין לה לא תשוב עוד אל בית אביה כנעוריה ונפסלת נמי מן הכהונה שלא תינשא עוד לכהן וכולה יליף ביבמות בפרק אלמנה (דף סח.): **לפסול לה.** כגון נתין וממזר: **פסלה.** עולמית מתרומה ומכהונה. והתם פריך האי מיבעי ליה לגופיה זר שאינו כהן לא תאכל בתרומה בחייו ומשני ליה התם. וחלל אע"ג דלא פסיל לה הוא דהא כשר לבא בקהל יליף לה בפרק אלמנה לכהן גדול (יבמות דף סט.) מלא יחלל זרעו [ויקרא כא] מקיש זרעו לו מה הוא פוסל אף זרעו פוסל דכהן גדול הבא על האלמנה פוסל מן הכהונה ומן התרומה דיליף לה מלא יחלל שני חילולין במשמע שמחלל אותה ואת הולד: **ללוי וישראל נמי.** אע"פ שאינה מחוללת עולמית מיהו כל ימי חייו מחוללת מן התרומה כדכתיב ושבה וגו': **ודלא כר"מ.** הא דאמרן לעיל בת כהן הנשואה לממזר בקדושתה קיימת ונידונית בשריפה דלא כרבי מאיר: **ואכלה בתרומה בשוגג.** דגבי זר איכא חיוב קרן וחומש: **משלמת את הקרן.** דכיון דלא זכי לה רחמנא בגוה גזילה היא אצלה: **ואינה משלמת את החומש.** דלאו זרה היא הואיל וראויה לחזור אם ימות בעלה וזרע אין לה: **ומיתתה בשריפה.** אם זינתה: **נשאת לאחד מן הפסולים.** שנפסלה עד עולם ונתחללה הרי היא כזרה גמורה: **מאביה.** שזינתה מאביה: **כלתו בסקילה.** במתני' (דף נג.): **ברשות אביה.** ארוסה: **ברשות חמיה.** נשואה: **אי כרבנן.** דאמרי סקילה חמורה איפכא מיבעי ליה דהא ארוסה חמורה מנשואה ולדידהו נשואה יצתה מכלל בת ישראל מחנק לשריפה ולא ארוסה מסקילה לשריפה: **ואי כרבי שמעון.** דאית ליה שריפה חמורה מסקילה הא אמר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאו לשריפה: **ואי כר' ישמעאל.** הא דאמר שריפה חמורה כר' ישמעאל דאמר לקמן בשמעתא [ע"ב] ארוסה יצאת לשריפה ולא נשואה דיליף לה מבנין אב דבארוסה הכתוב מדבר: **את חמיה חנק הוא.** כדין בת ישראל דהא לא יצתה מכללה: **כך הצעה.** של משנת ר"א כמו שהיא שנויה ולא תפכה ולעולם כרבנן דאית להו איפכא ארוסה בסקילה נשואה בשריפה ואיהו נמי הכי אמר כל שהיא בבת ישראל שזינתה מאחר: **למטה ממיתת אביה.** שריפה כלומר במיתה שהיא קלה משריפה כגון נשואה דחנק בעלמא הוא הכא בבת כהן במיתת אביה כו' כאילו זינתה מאביה ובשריפה: **כל שהיא.** בבת ישראלית למעלה ממיתת אביה כגון ארוסה דבסקילה ה"נ בבת כהן לא יצאת מכללה להקל ונידונית במיתה חמורה כאילו זנתה מחמיה דבסקילה וה"ק אביה בשריפה הסמוכה למיתת אביה דנחיתא מינה דרגא דהיינו נשואה בת ישראל הכא בבת כהן הוציאה הכתוב להחמיר בשריפה ושהיא למעלה משריפה כגון ארוסה את חמיה דיינין לה כדין כלתו דבסקילה. יש לגמגם אמאי נקיט את חמיה תיפוק ליה דכן דינה בסקילה אחרי שלא יצאה מן הכלל ומיהו הא מתקפינן אתקפתא אחריתי ומפקינן ליה מטעמא:

לעולם

הא מני ר"ש היא. אע"ג דר"ש לא דריש וי"ו דשופטיך בפרק קמא (דף יד. ושם) הכא דריש:

סירכא

עין משפט נר מצוה

טז א ב מיי' פ"ג מהלכות איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין לד:

יז ג מיי' פ"כ מהלכות עדות הלכה י:

יח ד מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ה ופט"ו מהל' סנהדרין הלכה יא סמג לאוין לז:

יט ה מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קפא טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

כ ו מיי' פ"י מהלכות תרומות הלכה יב:

כא ז מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ד ופט"ו מהל' סנהדרין הלכה י סמג לאוין לז:

רבינו חננאל

אמר מר יכול אפילו חיללה שבת והא בחילול שבת בת סקילה היא מפקינן לה לשריפה לקולא. ואוקמא מתניתא דא לרבי שמעון היא דקסבר שריפה חמורה מהו דתימא נחמיר עליה ותידון בשריפה קמ"ל דלא ואקשינן ומאי שנא דאביה אם חילל שבת נידון בסקילה והיא בשריפה סלקא דעתך אמינא איהו אישתריא ליה שבת בעבודה במקדש כו'. יכול אפי' פנויה וכרבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשום אישות עשאה זונה קמ"ל דבעינן זנות עם זיקת הבעל לדברי הכל או אינו אומר את אביה אלא שזינתה עם אביה ודחי' האי מאי איריא בת כהן אפילו בת ישראל עם אביה בשרפה כדרבה דאמר אמר לי רב יצחק בר אבדימי אתיא הנה הנה אתיא זימה זימה. פי' בבת בנו ובבת בתו כתיב הנה וכתיב באשתו בבת בנה ובבת בתה (כתיב) שארה הנה זמה היא. נמצא בה הנה וזמה ובבת בנו ובבת בתו הנה יליף הנה מהנה מה אילו כתיב בהן הנה וזמה עמה. וכתיב קרא אחרינא ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא באש ישרפו אותו ואתהן האי זמה דכתיב הכא מופנה הוא לדין ממנו בכל מקום שכתב בו זמה בשרפה כמו אלו הנה נמצא כל אדם עם בתו ובת בנו ובת בתו וכולן דינו עמהן בשרפה ואמרינן סד"א מדגלי רחמנא בת כהן עם אביה בשריפה מכלל שבת ישראל עם אביה אינה בשרפה ולאפוקי מג"ש דיליף רבה קמ"ל דלא ואסיק' כי הא דתניא בת כהן שנישאת לישראל או אפילו לכותי ולחלל ולנתין ואכלה בתרומה משלמת קרן א) וחומש ואם זינתה נידונת בשריפה ואע"פ שנתחללה: **אמר** מר ר' אליעזר אומר את אביה (היא מחללת היא) בשריפה ואת חמיה בסקילה. ואמרינן מאי את אביה ואת חמיה אילימא את אביה שזינתה מאביה ואת חמיה שזינתה את חמיה. מאי אתא ר' אליעזר לאשמעינן כולי עלמא ואפילו בת ישראל בתו בשרפה וכלתו בסקילה. אלא את אביה ברשות אביה כלומר ארוסה ואת חמיה ברשות חמיה כלומר נשואה כמאן לא כרבנן ולא כרבי שמעון ולא כרבי ישמעאל ושקלו וטרו בה ודברים פשוטים הם. ואוקמא רבינא דהוא בתרא הכי לעולם כרבנן דאמרי ארוסה בת כהן בסקילה והנשואה בשרפה ואפיך אימא הכי את אביה בסקילה כלומר זינתה ברשות אביה והיא ארוסה בסקילה ברשות חמיה נשואה בשרפה. והאי דקתני את אביה בשרפה סירכא נקט. כלומר כל בת עם אביה בשרפה וכלתו בסקילה. שלח רבין משמיה דר' יוסי בר' חנינא כך הצעה של משנה. את אביה בשרפה ואת חמיה בסקילה והכי קאמר בת כהן כל שהיא למטה ממיתת אביה ומאי ניהי נשואה בת ישראל אם זינתה דינה בחנק בת כהן נשואה שזינתה דינה בשרפה ככל בת שזינתה עם אביה שהיא בשרפה. וכל שמיתתה למעלה ממיתת אביה שזינתה עם אביה ומאי ניהי ארוסה דאלו ארוסה בת ישראל בסקילה הכא בבת כהן שזינתה ארוסה כמיתת כלה שזינתה עם חמיה בסקילה. ורבי אליעזר כרבנן סבירא ליה דאמר נשואה בת כהן יצאה לשרפה ולא ארוסה אלא ארוסה אפילו בת כהן בסקילה ואע"ג דרמי ירמיה מידי למטה ולמעלה קתני.

מסורת הש"ס

א) [בס"א: לכותי, ולכותי], ב) [לקמן נ. ע"ש], ג) [עי' תוספות עמוד ד ד"ה לאוין], ד) [יבמות ה. קיד: קדושין כא: לו. מכות כ. תמורה ד:], ה) יבמות נט: סא: עו. תמורה ל., ו) לקמן עה: עו. פז: חגיגה יא: יבמות ג. כריתות ה., ז) יבמות סח., ח) [נ"ל דתנן], ט) תרומות פ"ז מ"ב [כריתות ז.], י) [לקמן סו:], כ) בס"א: כותי,

תורה אור השלם

1. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא כא ט
2. עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ אוֹ בַת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה: ויקרא יח י
3. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא: ויקרא יח יז
4. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הִוא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֶן וְלֹא תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם: ויקרא כ יד
5. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: ויקרא כב יב
6. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: ויקרא כב יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמ"ל ומאי שנא:

לעזי רש"י

אשווידי"א [אישוייד"א]. לסטות.

מוסף רש"י

ואין בועלה בשריפה. אלא בחנק כשאר אשת איש (מכות ב.). **פנוי הבא על הפנויה כו' עשאה זונה.** לבעילת זנות קרי זונה (תמורה ל.). **אתיא הנה הנה.** לאיסורא, שבתו מאשתו וכן בת בתו ובת בנו ילפא מערות אשה ובתה לא תגלה, והרי בתו מאשתו בכלל בת אשתו, אבל בתו מאנוסתו לא משתמעא, דכתיב ערות אשה, ולשון אישות דעל ידי קידושין משמע, וגלי רחמנא בבת בתו ובת בנו מאנוסתו בהאי קרא ערות בת בנך או בת בתך, והכא לשון אישות לא כתיב, ואכתי בתו לא כתיב הכא, וילפינן בג"ש כתיב הכא בקרא דאנוסה כי ערותך הנה וכתיב בקרא אחרינא דאישות שארה הנה, מה התם בתו כבת בתו, אף כאן בתו כבת בתו (יבמות ג. וכעי"ז חגיגה יא.). **אתיא זמה זמה.** לשריפה, כתיב הכא בבתו מאשתו זמה היא וכתיב בשריפה זמה היא באש ישרפו, מה להלן שריפה אף כאן שריפה, ובתו מאנוסתו הא ילפינן מהנה הנה מבת אשתו (יבמות ג.) מאחר שלמדת אנוסה מנשואה, ובנשואה כתיב זמה היא כמה דכתיב באנוסה דמי, וחזור ולמוד בה שריפה מאיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא באש ישרפו אותו ואתהן (חגיגה יא.) או: מעיקרא מייתינן לה בהנה הנה והדר בזמה זמה, כתיב הכא כי ערותך הנה וכתיב בשאר אשתו שארה הנה, מה להלן זמה עמו אף כאן זמה עמו, ובתר דאייתינן זמה לשאר דידיה ילפינן בה שריפה בזמה זמה (לקמן עה:). המשך מוסף רש"י בסוף המסכת.

א) [הנה בגמרא איתא אליבא דרבנן דאינה משלמת חומש ואולי דט"ס נפל בדברי רבינו וצ"ל ולא חומש]